

Rusija sklenila pakt z Japonsko!

Nemške čete ob egiptski meji

Tokio pozdravlja pakt kot največji diplomatski dogodek. Anglija priznala padec Bardije, trdnjave v Libiji. Nacistične motorne enote dospele v Belgrad po prekoračenju Donave. Rim naznanja, da so italijanske čete prišle v stik z nemškimi pri Karlovcu. Jugoslovani uničili 170 nemških tankov v bitki pri Kačinskem prelazu.

14. apr.—Tu je nastalo veliko veselje, ko je bilo objavljeno, da sta Japonska in Rusija podpisali mirovno pogodbo, katere pet let naznanilo je bilo. Naznanilo je bilo, da je pakt senzacija v japonski javnosti. V bistvu je pakt podoben tistemu, ki ga je podpisala včerajšnja zunanji minister Josu Matsuo in sovjetski preloženik komisar Molotov. To sta se Rusija in Japonska obvezali, da ostaneta mirni, če tretja sila napade ali drugo. V bistvu je pakt podoben tistemu, ki ga je podpisala včerajšnja zunanji minister Josu Matsuo in sovjetski preloženik komisar Molotov.

14. apr.—Večletni pakt med sovjetsko Rusijo in Japonsko je bil včeraj likvidiran s podpisom nevtalnostnega pakta. Diplomatični krogi prijemajo pakt prav tako važnega kot sporazumu, ki sta ga 14. apr. v Nemčiji l. l. pred Hitlerjevimi napadom na Poljsko. Japonska se je vezala, da bo respektirala teritorialno neodvisnost in suverenost Mongolije, Rusija pa se je obvezala, da bo respektirala teritorialno neodvisnost in suverenost Japonske.

14. apr.—Nemške motorne enote so včeraj dospele v Belgrad po prekoračenju Donave. Angliji je bilo naznanjeno, da so srbske čete v teku na ozemlju Sultana. Angliji so prijavili, da so srbske čete v teku na ozemlju Sultana. Angliji so prijavili, da so srbske čete v teku na ozemlju Sultana.

14. apr.—Nemške motorne enote so včeraj dospele v Belgrad po prekoračenju Donave. Angliji je bilo naznanjeno, da so srbske čete v teku na ozemlju Sultana. Angliji so prijavili, da so srbske čete v teku na ozemlju Sultana. Angliji so prijavili, da so srbske čete v teku na ozemlju Sultana.

14. apr.—Nemške motorne enote so včeraj dospele v Belgrad po prekoračenju Donave. Angliji je bilo naznanjeno, da so srbske čete v teku na ozemlju Sultana. Angliji so prijavili, da so srbske čete v teku na ozemlju Sultana. Angliji so prijavili, da so srbske čete v teku na ozemlju Sultana.

14. apr.—Nemške motorne enote so včeraj dospele v Belgrad po prekoračenju Donave. Angliji je bilo naznanjeno, da so srbske čete v teku na ozemlju Sultana. Angliji so prijavili, da so srbske čete v teku na ozemlju Sultana. Angliji so prijavili, da so srbske čete v teku na ozemlju Sultana.

Domače vesti

Jugoslovanski relief

Chicago.—Prosveta je zadnje dni prejela za objavo več pozivov na sejo ali shod v raznih naselbinah glede pomožne akcije za staro domovino. Te seje ali shode sklicujejo posamezne osebe v imenu nekih lokalnih odborov. Mi smo zadnji petek objavili sklep gl. izvršnega odbora SNPJ, ki se je glasil, da bodo društva in člani SNPJ prihodnje srede uradno obveščeni, da je naša jednota prevzela kontrolo nad nabiranjem prispevkov za jugoslovanski relief v svojem področju in VSA DRUŠTVA IN POSAMEZNI ČLANI SNPJ, ki hočejo prispevati, naj pošljejo prispevke na gl. urad SNPJ in nikamor drugam. Naša jednota ne bo imela zveze z NOBENIM lokalnim odborom zunaj svojega področja, sodelovala pa bo z drugimi jugoslovanskimi podpornimi organizacijami v skupnem odboru, če in kadar se organizira takšen odbor. Iz tega razloga je razumljivo, da se Prosveta ne more ozirati na pozive omenjenih lokalnih odborov.

Na obisku v Ozarkem pogorju
Chicago.—John Olip, član gospodarskega odbora SNPJ, se je zadovoljen vrnil iz obiska Ozark Mountains v južnem Missouriju in Little Rocku, Ark. V družbi z ženo in sinom se je odpravil v avtu in se vozil teden dni po vijugastih pogorskih cestah na Ozarkih, ki so znani po vsej Ameriki zaradi svoje naravne krasote. V teh hribih je že bila cvetoča pomlad in v Little Rocku, kjer so sloveče toplice, je našel na 80 stopinj vročine. Olip je v pravem, ko pripoveduje, da so Ozarki hribi najidealnejši kraj za vsakogar, kdor si lahko privoščijo dobre počitnice. Nazaj grede se je Olip ustavil med rojaki v Kansasu in obiskal je br. Šularja v Armi.

Nov grob v Illinoisu
Maple Park, Ill.—Tukaj je pred dnevi umrla rojkinja Ana Kocjan, stara 49 let. V Ameriki zapuščila moža, tri sinove, dve hčeri, dva brata in sestro.

Vsi bomo pomagali
Chicago.—Slovenski in srbski socialisti v Chicagu so se sešli zadnjo soboto zvečer v Slovenskem delavskem centru in se zedinili, da bodo sodelovali s svojimi podpornimi organizacijami pri reliefni akciji za Jugoslavijo, obenem pa bodo vodili energičen boj ustredno in v tisku proti totalitarizmu vsake vrste in na ta način moralno pomagali pri osvoboditvi Slovencev, Hrvatov in Srbov kakor tudi ostalih zaslužnih narodov. Naglašano je bilo, da zdaj, ko bodo naša bratstva v stari domovini morali molčati, bomo pa mi govorili in delali namesto njih!

Nov grob v Chicagu
Chicago.—Dne 13. aprila je umrl Jos. Cerjak, star 58 let in doma iz Brezje na Stajerskem. Bil je član društva 39 SNPJ skozi 21 let. Truplo pokojnika leži pri pogrebniku Zefranu, 1941 W. Cermak Road. Izredna seja društva 39 se vrši v torek, dne 15. aprila, ob osmih zvečer v navadnih prostorih.

Clani jugoslovanske dinastije v Turčiji?
Budimpešta, Ogrska, 12. apr.—Telegram iz neuradnih krogov v Istanbulu se glasi, da se je več članov jugoslovanske dinastije pripeljalo sem z letalom. Tem se bo kmalu pridružil tudi mladi kralj Peter. Kje se slednji sedaj nahaja, ni znano.

Unionista razgaljena kot komunista

Voditelja stavke proti Allis-Chalmers Co.

Madison, Wis., 12. apr.—Odsek državne zbornice je objavil izpoved priče, ki je nastopila pred njim, ki kaže, da sta dva izmed voditeljev avtne unije CIO, ki je oklicala stavko proti Allis-Chalmers Mfg. Co., Milwaukee, komunista. Stavka, ki se je pričela v tovarnah te kompanije 22. januarja, je bila zaključena zadnji torek s posredovanjem vladnega odbora. V tej je bilo zavezanih 7800 delavcev.

Kot prča pred člani odbora državne zbornice je nastopil Kenneth Goff iz Delavana, Wis., bivši komunista. On je povedal, da se je Harold Christoffel, predsednik avtne unije v Milwaukeeju, udeležil seje v uradu Gena Dennisa, organizatorja komunistične stranke, l. 1936. Seja se je vršila v Milwaukeeju.

Odsek je objavil dokumente, da sta bila Christoffel in njegova žena, katere deklirano ime je bilo Ann Sabljak, člana komunistične stranke. Oba sta zanimala obdolžitve. Joseph Schneider, načelnik volilnega odbora avtne unije, ki je nadziral glasovanje glede oklica stavke proti Allis-Chalmers Co., paradiži tudi pod imenom Jimmy Randall. Pod tem imenom je član komunistične stranke. Preiskava je ugotovila, da je bilo glasovanje o oklicu stavke sleparsko. Schneideru je aktiven v Komunistični mladinski ligi.

Evakuacija Istanbula naznanjena

Grški begunci prihajajo v Turčijo

Istanbul, Turčija, 12. apr.—Velik del izmed 750.000 prebivalcev tega mesta ob Zlatem rogu bo poslan v azijske pokrajine turške republike. Vlada je odredila evakuacijo otrok, starih ljudi in drugih civilistov, kar pomeni, da se zaveda preteče nevarnosti.

Istanbul leži na evropski strani Bospora. Od bolgarske meje je oddaljen okrog sto milj, od vzhodnega dela Grčije pa okrog 150 milj. Bolgarija in vzhodna Grčija sta pod kontrolo nemške oborožene sile. Priprave za prsto transportacijo po železnih in vodah so že v teku. Aplikacije za transportacijo morajo biti vložene najpozneje 15. aprila.

Večina otrok in starih ljudi bo poslana v Ankaru, glavno mesto, Izmir, Erzeroum in druga večja mesta v Anatoliji. Priprave za evakuacijo so v razmahu. Istanbul je edino turško veliko mesto, ki je v tem momentu najbolj izpostavljeno napadom iz zraka.

Veliko število grških civilistov in vojakov je že dospelo v evropsko Turčijo; avtoritete so storile korake glede oskrbe beguncem.

"Vlada pazno motri razplet situacije in odločitve lahko pride vsak dan," piše list Vait. "Turčija je zavzela stališče kot nezavezovana država, kar je njena prva odločitev. Nič ne ve, kaj vse se lahko zgodi sedaj, ko se je vojna približala Turčiji."

Naciji kaznovali francosko mesto

Vichy, Francija, 12. apr.—Nacistične avtoritete so naložile kazeno pol milijona frankov mestu Chalons-sur-Saone zaradi incidentov, ki so sledili pisanju protinemških gesel na stenah poslopj. Nekaj dni prej je alična kazen doletela mesto Moulins. Naznanjeno je bilo, da je sodišče v Toulousu obsodilo šest izmed 22 komunistov, ki so bili aretirani v policijskih navalih v Marsellu, na deset let zapora vsakega.

DANSKA KOLONIJA POD AMERIŠKO ZAŠČITO

Vojaške čete pojdejo v Grenlandijo

GRADNJA LETALSKIH OPORIŠČ

Washington, D. C., 12. apr.—Predsednik Roosevelt je razgledal ameriško protekcijo na Grenlandijo, danski otok, kar pomeni vključitev tega otoka v ameriški sistem obrambe zapadne hemisfere. Sporazum glede zaštite je bil dosežen na konferenci med Rooseveltom in Henrikom De Kauffmanom, danskim poslanikom v Washingtonu, na dan obletnice Hitlerjeve invazije Danske.

Amerika bo poslala ekspedicijsko armado na otok in pričela graditi letalska oporišča in utrdbe. Mornarični departement je namignil, da bo odrejena tudi konstrukcija pomorskih baz.

Takoj po objavi naznanila o sklenitvi sporazuma je Roosevelt naslovil poslanico kongresu, naj mu poveri oblast za nakup 36 danskih parnikov, ki se nahajajo v ameriških lukah in katere je Amerika že zasegla. Ti parniki bodo mobilizirani za transportacijo ameriškega orožja in bojnega materiala v angleške luke.

V smislu sporazuma, nanašajočega se na Grenlandijo, bo Amerika skrbela, da se nobena zunanja sila ne polasti danske kolonije. Kakor hitro se bo Danska rešila nacistične kontrole, ji bo Amerika vrnila Grenlandijo. V deklaraciji, vsebujoči naznanilo o sklenitvi sporazuma, je Roosevelt dejal:

"Danski poslanik, ki govori v imenu danskega kralja kot vladarja Grenlandije, se je odločil za vključitev otoka v območje ameriškega sistema vzajemne obrambe zapadne hemisfere. Grenlandski vladni svet so že v maju preteklega leta opozorili Združene države na izpostavljenosti položaj otoka, na katerem vihrajo danske zastave. Takrat sem jim obljubil vsa mogoča pomoč. Sedanjí korak je le nadaljnjí dokaz prijateljstva med Ameriko in Dansko. Naše zagotovilo je, da bo Danska dobila nazaj Grenlandijo kakor hitro se bo rešila nacistične dominacije. Mi želimo in upamo, da čas osvoboditve Danske ni daleč."

Rdeče morje odprto ameriškim ladjam

Roosevelt naznanil transportacijo materiala

Washington, D. C., 12. apr.—Predsednik Roosevelt je objavil razglas, da je Rdeče morje odprto ameriškim parnikom. Tem je odprto tudi Adenski zaliv, kar pomeni, da bodo parniki lahko vozili orožje, bojni material, živila in druge potrebščine v luke ob Rdečem morju in Adenskem zalivu. Prejšnji razglas, da je Rdeče morje vojna zona, kamor ne morejo ameriški parniki, je bil prekličen.

V drugi proklamaciji je Roosevelt priznal vojno stanje med Jugoslavijo in Nemčijo ter Grčijo in Nemčijo. Čeprav bosta Grčija in Jugoslavija podlegli v vojni z Nemčijo in Italijo, bodo angleške pomorske baze v Afriki služile vojnim operacijam proti osi.

Predsednik je ustanovil odbor za kontrolo cen. Za načelnika tega odbora je bil izbran Leon Henderson. V področje odbora spada tudi federalna divizija za porabo, katere načelnica je Harriet Elliott.

Kvaternik poziva Hrvate v revolto

Vsi hrvaški polki naj se vrnejo v Zagreb

Budimpešta, 12. apr.—Egon Kvaternik, predsednik vlade pravkar ustanovljene "neodvisne hrvaške države", je pozval hrvaške regimente, ki služijo v jugoslovanski armadi, naj se takoj vrnejo v Zagreb. Opazovalci pravijo, da poziv v bistvu zahteva, naj hrvaški vojaki, ki se bore proti Nemcem in Italijanom na frontah, revoltirajo proti srbskim poveljnikom. Poziv se glasi:

"Vsi hrvaški polki naj se takoj vrnejo v Zagreb, kjer se jaz nahajam, da položim prisego zvestobe hrvaški državi in njemu voditelju dr. Paveliću. Pavelić in Hitler sta se odločila za ponovno postavitev hrvaške države. S to odločitvijo se je stotletna trajačoka borba hrvaškega ljudstva in večletno delo dr. Pavelića za neodvisnost Hrvaške uspešno zaključilo. Apeliram na slehernega Hrvata, naj bo na razpolago novi vladi. Jaz sam sem prevzel vrhovno poveljstvo hrvaške armade."

Novo hrvaško državo bodo tvorile Bosna, Hercegovina, Dalmacija in stare hrvaške provincije. Dr. Pavelić je bil izbran za predsednika države, Kvaternik pa za načelnika nove vlade.

New York, 12. apr.—Tu pretežno berlinsko radijsko poročilo citira naznanilo zagrebške radiopostaje, da so se hrvaški mornarji in posadke spuntale na več jugoslovanskih parnikih, ki se nahajajo ob dalmatinskem obrežju. Mornarji so premagali srbske častnike, nakar so dali parnike na razpolago novemu hrvaškemu režimu v Zagrebu.

Moskva omejila proslave obletnic

Sovjeti sklenili nov pakt z Nemčijo

Moskva, 12. apr.—Uradni krogi so izjavili, da je v Rusiji preveč proslav obletnic različnih dogodkov in da jih je treba omejiti. Nekatere so že zavzele značaj bakanalij.

Odslej naprej bodo praznovanje le dvajsetletnice, petdesetletnice in stoletnice značilnih dogodkov in rojstev slovitih oseb, ki so s svojim delom storile mnogo v korist državi. Stroški takih proslav morajo biti predloženi avtoritetam v odobritev.

Rim, 12. apr.—Uradna časopisna agencija Stefani je objavila vest iz Moskve, da je mislila na nemških veščakov, ki se nahajajo tam, sklenila nov dogovor s sovjeti. Ta med drugim določa, da Rusija pošlje Nemčiji milijon ton mineralnega olja.

Preiskava komunističnega vpliva v unijah CIO

Chicago, 12. apr.—Diesov odsek, ki preiskuje neameriške aktivnosti, bo skušal ugotoviti obseg komunističnega vpliva v unijah Kongresa industrijskih organizacij v Chicagu, čikaških industrijskih predmestjih in Milwaukeeju, Wis. Glavni stan agentov in preiskovalcev Diesovega odbora je bil pred nekaj tedni ustanovljen v prostorih federalnega podopija v središču mesta. Ti so ugotovili, da unija CIO vzdržuje v Chicagu več delavskih šol, v katerih uče komunistične doktrine. Take šole so bile ustanovljene tudi v Rock Islandu, Jolietu in Molinu, Ill., ter v Garyju, Ind.

STAVKA V TOVARNAH FORD MOTOR CO. KONČANA

Cez sto tisoč delavcev se vrne na delo

DELAJSKI ODBOR ODLOŽIL ZASLIŠANJE

Detroit, Mich., 12. apr.—Deset dni trajačoka stavka, katero je oklicala avtna unija CIO in katera je ustavila obrat v tovarnah Ford Motor Co. v Dearbornu, je bila včeraj končana. Zaradi stavke so morale počivati tudi tovarne te kompanije v drugih ameriških mestih.

Sporazum med kompanijo in unijo je izsilil governor Murray D. Van Wagoner. Unija je izvajala delno priznanje kot predstavnik svojih članov pri kolektivnih pogajanjih. Zaslišanje, ki ga je odredil federalni delavski odbor in se je imelo pričeti v ponedeljek, je bilo odloženo. Naznanjeno je bilo, da se bo vršilo po volitvah med delavci, pri katerih bodo odločili glede reprezentacije. Postopanje v zvezi z injunkcijo, ki jo je izposlovala kompanija proti uniji pri federalnem sodišču, je bilo ustavljeno.

Okrog 85.000 delavcev se bo vrnilo v tovarne v River Rouge v ponedeljek in nadaljnjih 34.000 delavcev, ki so morali počivati zaradi stavke, v tovarne v drugih mestih. Obrat bo obnovljen v vseh tovarnah.

Da je zmaga unija v borbi proti Fordovemu industrijskemu imperiju, ne more biti nobenega dvoma. Stavka je bila učinkovita na vsej črti. Bajka, da je Fordov imperij trdnjava, katero unionizem ne more zavzeti, je bila uničena. Magnat Ford je moral kapitulirati pred unijo, čeprav tega dejstva še ne priznati.

Kompanija je obljubila vsestransko kooperacijo delavskemu odboru pri volitvah med delavci v svojih tovarnah glede reprezentacije pri pogajanjih. Dalje je obljubila, da bodo vsi stavkarji uposleni brez diskriminacije. R. J. Thomas, predsednik unije, in drugi voditelji se veselijo zmage. Vsi so izjavili, da bodo delavci pri volitvah, ki se bodo vršile pod nadzorstvom delavskega odbora, z veliko večino odločili, da jih unija reprezentira pri kolektivnih pogajanjih.

New York, 12. apr.—Med premogovnimi operatorji z juga in severa je nastal razkol glede provizij nove pogodbe z rudarsko unijo UMWA, ki določajo odpravo mezdne razlike. Charles O'Neil, reprezentant operatorjev s severa, jih je takoj obdolžil sabotaže. Operatorji z juga so po razkolu naznanili ustanovitve lastnega odbora za pogajanje. Za načelnika tega odbora je bil izbran Ebersole Gaines. John L. Lewis, predsednik rudarske unije, je obdolžil operatorje z juga zarote. Slednji so se uprli zahtevi glede zvišanja mezd za \$1.40 na dan na splošno. To bi odpravilo mezdno razliko, ki znaša 40 centov. Stara pogodba, katere veljavnost je potekla 1. aprila, je določala dnevno mezdo \$6 na severu in \$5.60 na jugu.

Dr. John Steelman, federalni posredovalec, je izrazil upanje, da bo spor izravnal in naznanil obnovo pogajanj v ponedeljek.

Rusija podpisala pakt z Norveško

Moskva, 12. apr.—Rusija je podpisala pakt z Norveško, katera je pod kontrolo nacistične Nemčije. Pakt določa izmenjavo blaga.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Namenska za šolske drave (Ivan Chicago) in Kanada
\$0.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago
in Clero \$1.50 za celo leto, \$0.75 za pol leta; za inozemstvo
\$0.50.

Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$0.50 per year, Chicago and Clero \$1.50 per year,
foreign countries \$0.50 per year.

Cipe oglasov po dogovoru. Rokopisi dopisov in nena-
rojenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine
(fiktivne, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju
le v slučaju, če je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of commu-
nications and unaccepted articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Naslov na var, kar ima stik s letom
PROSVETA

3657-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v objavo na primer (April 30, 1941), poleg vsakega
lasna na naslov pomeni, da vam je s tem datumom poteka na-
ročnina. Ponovite jo pravilno, da se vam list ne utavi.

138

Posredovanje uspeva

Federalni posredovalni odbor v industrijskih sporih je že dosegel lepe uspehe. Nekatere večje in dolge stavke, kot ona v West Allisu, Wis., so bile poravnane z njegovim posredovanjem in delavci so se vrnili na delo in ne s porazom.

Rudarska stavka bo po najnovejših vestih poravnana vsak čas — ako ni med tem že končana — in prav gotovo z zmago rudarjev. Najtrdovratnejši premogovni magnatje so na jugu, ki ponujajo le 60 centov poviška na dan, docim rudarji zahtevajo dolar.

Stavka pri Fordu, katera je zajela okrog 140.000 delavcev, je bila končana pred tremi dnevi s kapitulacijo Forda. Prvič po 50 letih zgodovine svojega velikega imperija je stari in individualistični Ford klonil pred organiziranimi delavci. Privolil je v volitve, ki odločijo, katera unija bo zastopala delavce v njegovih tovarnih pri kolektivnem pogajanju. Te stavke ni izravnal posredovalni odbor, temveč michiganski guvernator, ki je menda iz političnih ozirrov hotel doseči direktno spravo med Fordom in unijo avtomobilskih delavcev.

Vse torej kaže, da je federalni posredovalni odbor kos svoji nalogi, kar pomeni, da kongresu ne bo treba nastopiti z — represivnimi zakoni, česar komaj čakajo burbonski reacionarji na čelu velikih industrijskih korporacij.

Stare "nemške dežele..."

Prvi teden nacističnega napada v Jugoslavijo je imela nacistična propaganda v Berlinu monopol na poročila o poteku bojev in drugih dogodkov na novi fronti. Jugoslovanski poročevalski viri niso mogli prodreti skozi ta oklep Goebelsove blufarije, upamo pa, da to ne bo dolgo trajalo.

Med drugimi lažmi, ki jih Berlin servira znanemu svetu, smo tudi čitali, s "kakšno lahkoto" so nemške mehanizirane enote prodirale v slovenske dežele, ki so "starodavne nemške dežele, ker so bile do leta 1919 del avstro-ograrskega cesarstva, toda takrat so jih Srbi podjarmili in zdaj je nemška armada na potu, da jih osvobodijo izpod srbskega jarma..."

Starodavne nemške dežele! Zgodovina, ki nam kaže resnično sliko skozi zadnjih trinajst sto let, je seveda na Hitlerjevo komando umrla in demokratični svet bo sveto verjel le to, kar danes brblja nadblufar Goebels et compagna bella! Kajpak! —

Nič čudnega ne bo, če bomo jutri čitali še to, da so Srbi v zadnjih 23 letih s silo posrbili slovenske in hrvaške "Nemce" in prekrstili starodavno Latbach v Ljubljano, starodavni nemški Agram pa v Zagreb! —

Mussolini izgubil Abesinijo

Pred petimi leti je Mussolinijeva fašistična armada okupirala Abesinijo (Etiopijo) v vzhodni Afriki in takrat je diktator Mussolini proklamiral novo Rimsko cesarstvo, kralj Viktor Emanuel (mizerna figura) je bil povišan za cesarja in slavna italijanska armada je zanesla krščansko civilizacijo med abesinske divjake.

To je bilo pred petimi leti. Zadnji teden je pa padla Addis Ababa, glavno mesto Abesinije, in vojvoda D'Aosta, guvernator Abesinije, je apeliral na Angleže, naj zaščitijo njegove Italijane pred abesinskimi divjaki! Najlepši dokaz, da v petih letih Mussolinijeva krščanska civilizacija ni "civilizirala" Abesincev.

Abesinija je pet svobodna in vrnjena bo Abesincem. Poleg Abesinije je pa fašistična Italija izgubila tudi svoji dve stari koloniji Somalijo in Eritrejo, južno in severno od Abesinije. Dobrih pet mesecev je vzelo Angleže, da so prepodili Italijane iz vseh treh vzhodnoafriških dežel — in s tem je bilo konec Mussolinijevega "novega Rimskega imperija". Angleška armada pojde zdaj od tam v severno Afriko in na Balkan.

To je pa komaj začetek. In že v začetku je Mussolini doigral svojo blufarsko igr. Za njim pride na vrsto Hitler prav gotovo.

Kdor uide, ta najde Mussolini in Hitler isteta že predolgo.

Glasovi iz naselbin

Zabava družabnega kluba

Peoria, Ill. — Naš American Jugoslav Social and Civic Club priredi zopet zabavo 3. maja v Itoo Halli, 1506 S. Adams st. Zadnja veselica nam je prinesla lepo vsoto prebitka — \$150. Navzočih je bilo preko 600 ljudi. Vsakdo se je čudil, odkod se je vzela taka masa ljudi.

Dasi se je naš klub komaj ustanovil, že nas je nad 150 članov. Želeti je, da se nam v večjem številu pridružijo tudi tukaj rojeni otroci. Zavedajte se, da ste tudi vi Jugoslavi, čeprav ste tukaj rojeni, ali vi ste slovenske krvi. Pridite na sejo kluba, ki se vrši vsako četrto nedeljo v mesecu ob 2. popoldne in se boste prepračili, kakšnega pomena je ta klub. Po seji je prigrizek in tudi ječmenovca ne manjka — vse prosto — kdor hoče, se tudi lahko zavrti.

Frank Franko, 489.

Zgodovina se ponavlja

North Chicago, Ill. — Zadnje čase so v Prosveti nastale kritične vseh kritik. Pri naši jednoti se že leta in leta piše in poudarja, bodisi na društvenih sejah ali v listu, da smo vsi člani enakopravni in da imamo vsi enake pravice, pa bili glavni odborniki, uslužbenci in ostali člani. Vsi smemo poljubno izražati svoja mnenja v Prosveti, seveda v mejah dostojnosti.

Zadnje čase so se pa nekateri spravili nad br. A. Gardna. Poudarja se, da se danes bje boj proti hitlerizmu, od glavnega urednika se pa po hitlersko zavzeta, da ukroti delavce, nad katerim je on načelnik. Mar že živimo v Palmerjevih časih?

Odkar so nastale te kritike, sem prišla v dotiko z večjim številom čitateljev in vem, da se v precejšnji meri strinjajo z Gardnovim pisanjem, to je z njegovim protivojnim stališčem — za svojo osebo se strinjam 100%.

V Chicago Daily Timesu sem čitala v koloni "My Day", da je Mrs. Roosevelt dobila pismo od neke ženske, ki dolži predsednika Roosevelta in deloma tudi Mrs. Roosevelt, da sta kriva sedanje vojne. Mar mislite, da je Mrs. Roosevelt tako ostra proti tej ženski kot so pri nas proti Gardnu? Niti malo ne. Da, tudi Leo Poljšak jo je dobro pogodil. Njega poznam že od 1. 1929 in vem, kar on govori ali zapiše, je stokrat premišljeno. Tudi meni se dozdeva, da bo bodoča zgodovina dala prav Gardnu in Normanu Thomasu, kot danes priznavamo, da je imel pokojni Debs prav v prvi svetovni vojni.

Da, veliko se piše danes tudi po naših delavskih listih in navdušuje za sedanjo vojno. "Boj proti diktaturi!" je klic. "Za delavsko zmago gre!" Ali se več ne spominjamo prve svetovne vojne? "Boj za svobodo! Dol s kajzerjem!" je donelo na vseh koncih in krajih. Kje je danes tista zaželjena svoboda? Mar ni sama diktatura? Ni dolgo, ko je Garden v enem svojih člankov zapisal, da vojne rode diktature. In to je po mojem mnenju čista resnica.

Meni je dobro v spominu zadnja svetovna vojna. Meseca maja bo 23 let, odkar je moj mož odšel v armado. Tudi takrat je bila prav taka vojna histerija kot je danes. "Kajzerja je treba

uničiti!" so pisali tudi po naših časopisih. Danes pa sta v vojni propagandi zavzela kajzerjevo mesto Hitler in Mussolini. Kdor tako ne govori ali piše, pa seveda njima pomaga. Tudi meni noče v glavo, da bodo puške in kanoni uničili fašizem ali nazizem; uničili bodo le nedolžne ljudi, ki po mojem mnenju 95% ne vedo, zakaj umirajo in drug drugega ubijajo.

Ko danes čitam tako pisanje in kritike proti nim, ki imajo toliko poguma, da svare ubogo delavsko maso proti uničevanju svojega bližnjega, se bridko spominjam svoje težke usode, ki me je zadela pred 23 leti. Zavest, ki je obličala v moji glavi ob odhodu mojega moža v armado, je danes prav tako sveža in težka kot je bila tedaj. V armado je prisiljen iti. Prisiljen bo ubiti človeka, ki mu ni nikdar nič žalega storil, nasprotno bo pa drugi ubil njega.

Se so med živimi takratni člani tukajšnje Slovenske narodne čitalnice, ki so mojemu možu priredili poslovni večer 26. maja 1. 1918. Bolest, ki sva jo tisti večer občutila, me še danes stresa, dasi sva bila oba prepričana, da so člani imeli iskren namen. Nobena še bolj iskrena tolažba ni mogla odvrniti moje težke slutnje, da se še kdaj živ povrne.

Tisti sestanek se je vršil pri Johnu Mahnichu. Takrat ni nihče izmed navzočih niti sanjal, da bodo po 23 letih tudi oni v strahu gledali za svoje sinove. Dne 28. marca so bili k vojakom pozvani John Mahnich ml., Alan Gantar, John Babnik, vsi člani SNPJ.

Pred menoj leži lokalni list s sliko, ko jim je organizacija Moose priredila odhodniški zajutrek — bilo jih je 52. Na čelu te slike so okrajni in mestni uradniki, ki jim pojejo slavo, češ junaki ste, za domovino se žrtvujete. Tistim, ki vemo, da ti uradniki ne dajo počenega groša za junštvo te mladine, se takka hinavščina gnusi, ker vemo, da jo je lahko igrali tistim, ki bodo sedeli na varnem in pri polnoobloženih mizah.

Ta dobrosrčna ideja je prišla iz ust waukeganskega župana Talcota: "Zajutrek dajmo fantom!" Nam se pa dozdeva, ker bodo 15. aprila županske volitve, da je dobro odpreti srce na račun lova za glasovi.

Prav tako mislim o Gardnovih kritikih. Pokažite svoje simpatije do revežev onkraj morja dejansko, ne glede na vašo starost. Ako ne boste mogli drugega storiti, boste pa požare gasili.

Frances Zakovšek, 119.

Poročilo zastopnika

Herminie, Pa. — V tednu, ko pišem te vrstice, sem bil tako zaposlen na društvenem polju, da sem pozabil polovico o mojem potovanju zadnjih par tednov. Obiskal sem nasebine Braddock, Moon Run, Imperial, Oakdale, Bridgeville, Coverdale, Library, Ambridge, Aliquippa in par nasebin v okraju Westmorelandu.

V Aliquippi sem bil ravno tisti večer, ko se je iztiril vlak PPR in zletel 50 čevljev daleč v reko. Bilo je čudno, da ni bilo več mrtvih kot sedem, 100 pa ranjenih — če je še kdo umrl, mi ni znano. Časopisje je poročalo, da so dva nesrečna norca že do-

bili, in sicer dva fanta, stara okrog 18 let, ki sta hotela videti "thrill" ali vznichenje, ko bo zletel vlak s tira. Populista sta želela iz pragov. Ko se je pripetila nesreča, je vlak vozil 60 milj na uro proti Pittsburghu.

Detektivi so najprej mislili, ko so našli blizu nesreče nogo za puljenje žebeljev, da je to naredil nekdo, ki je morda delo izgubil in se je hotel maščevati na družbo, ne misleč na nesrečo, ki se pripeti nedolžnim potnikom. Pred par leti so taki maščevalci povzročili sileno nesrečo pri Oakdalu, ampak so jih našli in sedaj sedita v dosmrtni ječi. Ljudje rabijo še precej izobrazbe. Vsake vrste ljudje so med človeško družbo — kriminalci, požrešniki, idiotje itd.

V Aliquippi sem prenočil par večerov pri Joevu Jakliču, ki ima tovarno za sodavico in tudi pivo razvaža. Ustavil sem se v Slovenskem domu, kjer je bilo nekaj rojakov. V tej nasebini sem dobil nad osem naročnin. Mrs. Groznik je ponovila Proletarca, kot tudi Mr. Habieh v Ambridgeu, Rupnik Gašperšič in Hribarjevi pa Prosveto. Prodal sem tudi nekaj knjig. Oglasil sem se tudi pri drugih, vključno s Smrekarjeve.

V Sheffieldu je nova slovenska nasebina, oddaljena par milj od Aliquippe na hribu, kjer je zelo lep kraj. Tam je kakih šest slovenskih družin — Simčić, Rupnik, Sivec, Derglin, Lampich, Borich in Antončič. Žena zadnjega je zelo zgovorna in rada čita — ima vse tri liste, ki jih jaz zastopam. Tudi njena hčerka je aktivna na društvenem polju. Rekla je, da se ji dopade, ker opisujem naše rojake, da tako izvedo drug za drugega po dolgih letih. Tako nekako mi je pisala tudi Mrs. Flere iz Nilesa, O. Hvala za priznanje.

V Oakdalu sem imel precej uspeha. Naš bečljarski John Čuk je zopet kupil precej knjig, kakor tudi Mrs. Mevzt in hčerka Frances, ki je učiteljica. Tudi Mr. Opeka, kjer sem prenočeval, je poravnal par naročnin, kakor tudi bečljarski Vehar za Petrovičica. Tudi v Imperialu so se odlikovali. Frank Augustin je plačal Prosveto, dasi se mu še ni iztekla — on je njen naročnik, odkar izhaja, in tudi Proletarca je ponovil. Tega sta ponovila tudi Vidrih in Bogataj, M. Zidar, M. Pustovirih in Mrs. Trusnovič pa Prosveto. Oglas v Majski glas je dal trgovcu John Eržen, Mrs. Ambrozich in Luka Butja pa sta obnovila Proletarca.

Pri Jacku Ambrozichu sem zopet prenočeval, drugo jutro pa se z njim peljal v Carnegie, kamor je šel na delo, jaz pa v Bridgeville. John Kvartich je ponovil Proletarca. On ima dve čistilnici za obleko, eno v Bridgeville, drugo v Lebanonu pri Pittsburghu. Z njim sem se peljal do Lebanona, potem pa šel v Coverdale, kjer sem pridobil Čipčiča, da je dal oglas v Majski glas, kot tudi Louisa Groznika v Libraryu. V tej nasebini je ponovila Proletarca Mrs. Dermota, v Braddocku pa Prosveto Mr. Junko, Slabe in Samsa, v West Newtonu Proletarca Joe Yuvan, Rudy Krez je dal oglas v Majski glas, v N. Braddocku pa je ponovil Proletarca L. Karish.

To je vse, kar mi je v spominu. Veliko ljudi je, ki želijo, naj še pišem dopise, posebno ženske jih rade čitajo. Torej bom nadaljeval še par let, ako me prej ne doleti smrt. Ampak dandanes je ptovanje nevarno radi velikega prometa na cestah in mora človek imeti odprte oči na vse strani.

Pred par tedni sem šel po cesti 6 v Pittsburgh, pa je par se-

kund pred menoj obležal človek mrtve na trotoarju. Malo je še dihal, ko sem prišel do njega. Imel je prebito lobanjo. Na glavo mu je menda padla steklenica z okna hotela Wm. Penn. Bil je iz Monaca pri Aliquippi. Njegova žena je nakupovala po trgovinah, on pa je rekel, da gre malo na sveži zrak, a našel je smrt, kjer jo je najmanj pričakoval. Bil je še mlad, star okrog 33 let. Žena ga je čakala pri avtu. K sreči je imel avtno številko pri sebi in je ženo potem obvestila policija. Lahko si mislite, kako jo je pretresla ta žalostna novica. Mislim, da sta bila italijanskega pokolenja, vsaj tako sem sodil po imenu.

Tako človeka zadene smrt kjerkoli, tudi tam, kjer je najmanj pričakuj. Življenje je res loterija in nič drugega. Kljub temu pa mora biti naše geslo: Delajmo kot bi vedno živeli, da bodo koristili imeli vsaj naši potomci.

H koncu naj še omenim, da se nahaja Mrs. Skely iz Exporta v Columbia Hospitalu v Pittsburghu. Bližnji rojaki naj jo obiščejo. Ravno sem prejel dopisnico od nje, da se ji zdravje vrača. Operirana je bila 22. marca.

Anton Zornik, zastopnik.

Spomini na Kočvarjevo zadevo

Elizabeth, N. J. — Ker je ravno 20 let, odkar je bil John Kočvar v zaporu v Trinidadu, Colo., bom malo opisala njegovo trpljenje in njegov obupen položaj, dokler ga ni rešila SNPJ.

Ko mu je bilo v starem kraju v vasi Maline pri Semiču na Dolenjskem izročeno posestvo, si je izbral dekle, da se z njo poroči. Njegova žlahta pa ni bila zadovoljna z njegovo izvoljenko in tudi župnik v Št. Petru v Ljubljani ni bil zadovoljen, če se John ne oženi tam, kjer žlahta zahteva. Ali on tega ni mogel storiti in se je oženil s svojo izvoljenko. Toda že pred poroko, ravno na cvetno nedeljo je pogorela vsa vas — 12 hiš z vsemi poslopji, pridelki in skoro vso živino. Tudi Kočvarju je vse zgorelo. Zažgali so otroci.

V maju se je poročil, a ker ni imel kam pripeljati neveste, je živel na njenem domu v Brezovi Rebri in hodil delat daleč na svoje njive ter vozil skupaj les in opeko. Z ženo sta se ubijala, da sta si postavila nov dom. Ob letu mu je žena rodila otroka in umrla ob porodu. Obupani revež je ostal sam s svojo hčerko na svojem lepem domu. Vsi ljudje so ga obžalovali v tej, njegovi drugi nesreči. Kaj mu je storiti? Gre in se poroči sestro umrle žene ter se poda v Ameriko, ker ga je tlačil dolg. Delal je v Leadvillu, Colo., v globokih jamah in se mučil, da zasluži in odpošlje domov.

Čez leto dni mu doma zopet žena umrje. Ko je dobil pismo z žalostno novico, je bil obupan. Rojaki so ga tolažili, ali izguba dveh žena ga je močno potrla. Odpravil se domov v rojstno vas Moline, ki je ravno pod gorjanskimi hribi pod dobro znano Nackovo gostilno.

Ko je prišel domov, mu ni kazalo drugega, kot da se zopet oženi. Njegova otroka sta bila pri drugih ljudeh in moral je od njih plačevati. Tako pripelje tretjo ženo na dom, da mu bo oskrbovala njegova revčka, ki nista nikdar videla svojih mamic.

Oče je šel spet v Ameriko, zopet v Leadville. Ker se pa tam ni dobro delalo, je šel v Trinidad, da kaj zasluži. Tam pa je prišel v nesrečo. Nekdo je v jami streljal na delavce. Ko je on prihajal na nočni šiht in slišal streljanje, je bežal ven iz jame. Kdo je streljal? Osumili so njega in ga zaprli. Bile so priče, ali ni bilo verjetno.

John je v zaporu sedel več mesecev, nakar se je obrnil na glavni urad SNPJ, katere član je bil. In tako ga je jednota rešila iz velika stiske 1. 1921. Še se spominjam apela, ki ga je objavil v Prosveti za prostovoljne prispevke za Kočvarjevo obrambo gl. predsednik Vincent Cankar. Članstvo in društva so se požrtvovalno odzvala in tako je bil John Kočvar rešen iz ječe.

Agnes Pasarich.

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

Spomini Karlovčana o Nikoli Tesli

V Karlovcu je nedavno umrl upokojeni kovnik Julij Bartaković, ki je bil velik ljubitelj slavnega Nikole Tesle. Ta je napisal kaj zanimivih spominov o našem velikemu in iz njegovih dijaških let na karlovški alki.

Večina šolskih tovarišev je že takrat bila pričana, da bo postal Nikola Tesla slaven velik mož. Že kot dijak je bil genialen. Ljudski šoli je kazal vliko zanimanje za fiziko. Prav tako tudi v gimnaziju. Tesla se ni mnogo učil iz šolskih knjig, zato pa je tem bolj live sledil predavanjem profesorjev, zlasti profesorja fizike.

Zanimivo je, da profesorji niso imeli radi, posebno pa ne profesor fizike, kar se je Nikola vedno vmešaval med predavanja. Često je trdil in dokazoval vpravo sprotino od tega, kar je razlagal in trdil profesor. Zaradi tega je bil Tesla tudi kaznovan. Še sedaj je v razrednici beležka, da je bil Nikola Tesla kaznovan z ukorom razrednika, se je vmešaval v profesorjevo predavanje in trdil nekaj drugega, kakor da bi znal več profesor.

Nikola Tesla je imel v nekem gimnaziju razredu iz matematike nezadostno. Ta je profesor v katalogu uradno popravil v dostno. Tudi opisna geometrija mu je šla in je imel le zadostno oceno.

Naš slavni rojak je zelo rad čital. Z velikim zanimanjem je čital romane Julesa Vernea, Emilea Zolaja. Šolske knjige pa je navrgel v kot, čim je prišel iz šole.

Prav takšen kakršen je bil v srednji šoli, ostal Nikola Tesla tudi kot visokošolček. Pričan je bil v svoje znanje iz fizike in kaj rad prepiral s svojimi profesorji. V jim je oporekal in dokazoval svoje teze. Z di tega ni mogel položiti izpitov na grafični šoli. Napotil se je v Budimpešto, kjer imel iste težave. Tudi tam ni imel srečnega izpita, ki jih je končno le opravil v Grazu. Tam se je pričelo tudi njegovo učenjarsko pot.

Po očetovi želji bi bil moral postati vojak. Venomer ga je oče nagovarjal, naj vpiše v vojno akademijo. Toda Tesla je bil da ni rojen za vojaka. Zato je takorekoma begnil v Ameriko. Značilno za Teslo pa je, ki ga je poslal svojemu prijatelju polkovniku Bartakoviću iz Amerike:

"Amerika je zemlja največjih možnosti, mnoge stvari, ki so mi potrebne pri delu, rega posvečam človeštvo, najbrže ne bi bilo razumevanja, če bi ostal v Evropi... Otu, delal bom dalje, nikoli pa ne bom pozabil svojih dragih prijateljev in lepe domovine."

Sani na propeler

V severnih okrožjih Skandinavije in Rusije je le malo železnic, so sani na konjih jelenjo vprego še vedno najboljše in najhitrejše. Motorna vozila se dajo uporabljati le nekaj mesecev v letu, tako da prebivalci teh krajev niso razvajeni, kar se tiče brzin.

Norveški inženir Kyndal pa je zgradil vozilo, ki bo ves promet v severnih delih nemara preobrnul. To vozilo ima kar nekaj jekla. Na zunaj je podobno avtomobilu in iz novega trdega aluminija, ki je odporen pet sedežev. Namesto na kolesih pa stoji dveh parih jeklenih smuč. Eksplozivni motor v zadnjem delu voza poganja dvokrilni propeler, ki je zavarovan z jeklenimi žicami, kar je zvezano s prednjim parom smuč. Notranja vozila se da kuriti. Poskusne vožnje so se nesle zelo dobro. Z bremenom 500 kg so sani na propeler tudi na težkem ozemlju, bilo visoko zasneženo, in preko močnih snežnih premikale s srednjo brzino 70 do 80 km na uro.

Šest milijonov filmskih sal

Mister Atterbey, eden izmed mnogih ameriških, ki se preživljajo brez dela, si je mislil malo nenavadno zbiralo strast. Zbiral zbira dovtipe, in sicer samo takne, ki dogajajo v krogih ameriške filmske produkcije ali pa jih v teh vsaj pripovedujejo. Njega velika četa zbiralec mu je dobavila nad šest milijonov dovtipov te vrste. Karerka, ki si jo omislil za te dovtipe, je torej obsežna. Gradivo je urejeno po vsebinskih področjih, n. pr. "tašča", "zaljubljeni", "harska umetnost mladih gospodinj" i t. d. mo dovtipov v zvezi s taščo je v Atterbey kartoteki 7000.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 14. aprila 1921)

Domache vesti. V Helperju, Utah, je umrl letni Fr. Malović iz Rašice pri Velikih Lajah.

Delavske vesti. Krojaška unija ACWA v New Yorku toži družbe za milijon dolarjev odnine zaradi izpisa delavcev.

Inozemstvo. Kemalovi nacionalisti v Turčiji v veliki ofenzivi proti Grkom.

Sovjetska Rusija. Leninova vlada je no ustavila naseljevanje Američanov v Rusijo.

Člani avne unije CIO oblegajo tovarno Harvil Aircraft Die Casting Corp., Inglewood, Cal., po oklicu stavke.

Novice z starega kraja

Slovenije

LEZNIŠKA NESREČA NA DANEM MOSTU PRED HOVNIM SODIŠČEM

Naškom mladostništvu so časopisi ob-
no poročali o sodni razpravi,
ki je vršila proti trem železni-
jem dne 25. aprila pred
sodnim sodiščem v Celju zara-
dno železniške nezgode na tovor-
ni postaji v Zidanem mostu, kjer
dne 22. septembra 1939 brz-
ni vlak zavozil na prem-
ni vlak. Okrožno sodišče v
Celju je takrat obsodilo vse tri
železničarje in sicer
vodjo Alojza Sunka, kur-
stavlja Stanislava Ilijaša in vlako-
vodjo Konrada Miklavčino, vse
Maribora in sicer prva dva,
Sunka in Stanislava Ilijaša, na
vsa dva na 4 mesece stro-
ga zapor, nepogojno ter vla-
kovo Konrada Miklavčino na
mesece stroga zapor, sled-
nja zaradi priznanja pogojno
3 leta.

Sodišče je izreklo, da so obso-
bili krivi—Sunko Alojz kot stro-
vodja, Ilijaš Stanislav kot kur-
stavlja in vlakovodja, ki so vlakov-
brzotovornega vlaka št. 155,
v noči na 22. septembra v Zida-
nem mostu kot železniški usluž-
benci, ki so vodili predmetni
vlakovodni vlak, iz malomarnosti
spravili ta vlak, premikalni
vlak in garnituro osebnega
vlaka št. 628 v nevarnost s tem,
da pri uvozu na postajo spre-
dili uvozna znaka in sicer
znak "oprežno" in uvozni
znak "stoj", ter znake vlakov-
nega osebnega, s posledico,
da brzotovorni vlak zavozil na
premikalni vlak, pri čemer sta
poškodovana stroja obeh
vlakov, 5 vagonov brzotovorne-
ga vlaka, 4 vagoni premikalnega
vlaka, 1 vagon garniture oseb-
nega vlaka, nakladi vagonov in
njihov ustroj proge. S tem so
trivili zločinstvo zoper varno-
vostnega prometa za ljudi in
imovnosti in obvestila po § 208/1
kazenskega zakona.

Otoženca Sunko in Ilijaš sta
razpravi, kjer sta se čisto sa-
govorjela, zanikala vsako
odgovornost in trdila, da sta videla ob-
sojenca proti uvoznima znakoma
postajati Zidani most na
bilu tega belo luč, kar je ka-
no, da je uvoz na postajo prost.
izključujeta pa možnost, da
bila lega obeh znakov nepo-
redno po tem, ko sta vozila mi-
njih, spremenjena, vsled č-
obstoja možnost, da je vlakov-
nemu osebe videlo oba znaka
drugaci legi, kot pa onadva.
dalje sta navajala, da se na
postaji Zidani most čisto daga-
da daje prometnik postaviti
uvozna znaka v lego "pro-
", pa kasneje naroči kretniku,
ustavi privlačno uvozeči
že je potrebno. Svrha te-
navnanja prometnika je ta,
se izogne nepotrebna zakas-
ev vlaka, za katero odgovarja
prometnik.

Obdolženi vlakovodja Miklav-
je sicer priznal svojo kriv-
zgovorjal pa se je, da je vi-
val predčasno prihoda
v Zidani most samo še
zni znak "stoj", ne pa tudi
znake "oprežno". Prestrašil
je, ko je videl, da vozil vlak z
zmanjšano brzino, vgrabil je
uro in potegnil signalno vr-
no, ki veže njegov službeni
zarno sireno stroja, ki pa
vidno ni delovala, ker ni sli-
nikakega piskala. Tako je pri-
do nesreče, ne da bi jo mogel
kakorkoli preprečiti. Sodišče
Celju tem zagovorom ni priso-
lo vere, češ, da je krivda ob-
žencev ugotovljena po izpo-
stih vlakovopremnega in po-
njega oseba in po disciplin-
nem spisu.

Proti tej obsodbi okrožnega
sodišča sta se pritožila po svojem
zakonu dr. Avgustinu Reisa-
na strojevalja Sunko in kur-
stavlja Ilijaš na vrhovno sodišče,
tem ko pri glavni razpravi
okrožni sodiščem sploh nobe-
ga obtožencev ni imel zago-
znika. Otoženca sta v pri-
kateri se naslanja sodba in
delovala na celo vrsto po-
stih nesreč, kjer je tudi pro-
tožnja oseba dala prvotno sig-

ne odgovarja udomačenemu pr-
vu za majerje, kajti ti si deloma
že v jeseni nasejajo deputatno
zemljo. Njihova služba je zve-
zana z gospodarskim letom in bi
moralo tako biti tudi v zakonu
zaščiteno njihovo službeno raz-
merje. Tako pa so majerji izro-
čeni na milost in nemilost dobre
volje gospodarjev in njihovih
kapric.

Strahna beda upokojencev

Vse leto 1940 je bivaša Zveza
rudarjev Jugoslavije vodila ak-
cijo za zboljšanje položaja staro-
in novoupokojencev. Največ
na njeno pobudo je prišlo že do
lozadnega sporazuma. Eno tre-
tjino bi prispevala banovina, eno
tretjino industrija in eno tretji-
ho delavstvo. Vsak pameten člo-
vek je moral priznati, da je bil
to edini izhod, da bi se moglo
odpomoči tem revežem. Tega pa
niso hoteli razumeti NSZ in pa
radikalci, ki so vsako prispevan-
je v to svrhu odločno odkla-
njali. To je privedlo tako daleč,
da je tudi druga stran rekla, da
sama ne bo prispevala in zato
morajo upokojenci še naprej tr-
peti.

Macedonija bo dobila "svobodo"

Bolgarska koope- racija z naciji proti Srbom

Sofija, Bolgarija, 12. apr.—Tu-
kajšnji časopisi poročajo, da je
maršal Herman W. Goering,
nemški letalski minister, poslal
telegram Nikolaju Stojanovu,
predsedniku Macedonskega in-
stituta, "da bo Macedonija kma-
lu dobila svobodo."

Goeringovo zagotovilo vsebu-
je odgovor na Stojanovov tele-
gram, ki se je glasil, "da bo Ma-
cedonija kooperirala z Nemci v
vojni proti Srbiji." Goering se
je v odgovoru zahvalil Stojano-
vu za izraženo prijateljstvo in
obljubljeno sodelovanje.

Polkovnik Donovan zavrnil obdolžitve

Chicago, 12. apr.—Polkovnik
William J. Donovan je izjavil,
da so obdolžitve, da je on odgo-
voren za sedanjo situacijo na
Balkanu, absurde in brez vsa-
ke podlage. On se je mudil več
dni v glavnih mestih balkanskih
držav in zdaj so ga nekateri
ameriški krogi na podlagi poro-
čil iz Rima obdolžili, da je zagot-
vil jugoslovanske voditelje, ko
se je mudil v Belgradu, da bo
Amerika nudila vso mogočo po-
moč jugoslovanski armadi, če
bo revoltirala, strmoglavila re-
žim kneza Pavla in se uprli osi-
šču. Donovan je dejal, da ni ni-
kdar govoril z voditelji balkan-
skih držav sam, temveč vselej
v navzočnosti članov ameriških
poslaništev. Dalje je rekel, da
ni konferiral z generalom Simo-
vičem, sedanjim jugoslovanskim
premierjem, in da sploh ni ve-
dal, da bo Simović uprizoril
puč, ki je strmoglavil vladu, ki
je podpisala pakt z osiščem.

Naročite Mladinski list, naj- boljši mesečnik za slovensko mladino!

Kako Francozi preživljajo zimo

Pariz, januarja.

Iz Pariza poročajo letos o ne-
navadno ostri zimi. Druga leta
se je vso zimo sneg na pariških
ulicah tako rekoč samo pokazal,
kakšen je, ko je pa nanj posijalo
prvo sonce, je že izginil. Letos
se pa zdi, da je celo vreme na-
povedalo ubogim-Parizanom vojo-
no. Skoro vsak dan se namreč v
Parizu menjava toplota in vre-
me, tako da so Parizani že čisto
zmešani. Pred nekaj dnevi je za-
padlo okrog 20 centimetrov
snega, potem je nenadno postalo
južno, te dni je pa toplota ne-
nadno padla, tako da so ulice ka-
kor na povelje poledenele.

V predvojnem času bi pariška
občina kratko malo posla hod-
nike in ulice s soljo, čeprav bi ji
bilo zato treba lepe količine
sol. Zdaj je pa sol predraga za
kaj takšnega. Šef pariške čistil-
ne komisije je izjavil na primer,
da bodo letos morali iz Pariza
izvoziti okrog 200.000 ton po-
ledenelega snega. To bo seveda v
veselje samo prevoznikom, ki
bodo spet enkrat dobro zaslužili.
Dolej je pariška občina zaposli-
la dva tisoč nezaposlenih delav-
cev.

Celo v Marseillu, kjer so sneg
poznali samo s slik, je letos pri-
tisnila precej ostra zima, pa tu-
di sneg jim ni prizanašal. Sta-
rejši ljudje so zato obupani,
mladina je pa kratko malo pro-
glasila Marseille za zimsko
športno središče.

Pa tudi iz drugih krajev juž-
ne Francije prihajajo poročila o
zelo hudi zimi. Ponekod je za-
padlo toliko snega, da so morali
ustaviti ves železniški promet,
pa tudi nekaj ljudi je že zmrz-
nilo.

Tudi mesto Vichy je pobelil
sneg. Vsa umetna jezera po par-
kih so zamrznila in po njih se
drasjo mestni otroci. V parkih
je polno smučarjev, ki uživajo,
da je naposled sneg tudi njih
obiskal in jim priskrbel malo sa-
bave. Tudi v mestnih kavarnah
je zdaj kaj čudno razpoloženje.
Poprej so meščani hodili na iz-
borno kavo z vrhanim kupč-
kom smetane, danes si pa to za-
man žele. Kavarnarji kuhajo na-
mesto kave ječmen, namesto
mleka siroto, namesto sladkor-
ja pa dobiš saharin. Zdaj si pa
lahko mislite, kakšna spremem-
ba je to. Edina sreča je še to,
da imajo Francozi dovolj vina.
Nekdaj je bilo grdo, če je kdo v
kavarni naročil vino. Danes se
je pa ta navada tako udomačila,
da skoro vsak rajši naroči čašo
vina kakor siroto s saharinom.

Zaradi nenadne hude zime so
ostali skoro vsi hoteli in kavar-
ne brez kuriva. Lahko si torej
mislite, kako žalostno je videti
zmruzoje Francoze, ko sede v
kavarni v krznenih plaščih in
igrajo bridge, poleg pa srkajo
vino.

Srečni so oni, ki so se pravo-
časno založili z drvmi in s pre-
mogom. Takoj ko je nastopil
mróz, je sicer začela mestna ob-
čina razdeljevati po 100 kil go-
riva vsaki družini; vendar je
prav malo zalego ob tako ostri
zimi. Danes daje mestna obči-
na samo še po 20 kil goriva na
meseč, pa še to samo tistim, ki
imajo v hiši bolnika ali pa maj-
hne otroke. Pomanjkanje gori-
va pa še ni najhujše, zlo ki tare

Recruits Given the Once-Over

A healthy army is sought as doctors examine chests of men volun-
teering for Canadian armed forces. Army stresses importance of finding
tuberculosis before men have been accepted for service.

prebivalce Vichyja. Mnogo bolj
trpe ljudje zaradi pomanjkanja
hrane. Dokler je bilo še razme-
roma toplo, so kmetje iz okolice
Vichyja prav radi nosili v mesto
razno zelenjavo in sadje. Oko-
liški kmetje so namreč razmero-
ma zelo bogati. Zdaj, ko je pa
zapadel sneg, je dovoz živeža
skoro popolnoma prenehal.

V Vichyju na primer že dva
mesece nihče nima krompirja.
Popra niti na karte ne morejo
dobiti. Kislo zelje, makaroni, sol,
kruh in vsa zelenjava so za
Francoze danes specialiteta.

Se do nedavna so obutev in o-
bleke v Franciji lahko poljubno
prodali. Zdaj je pa tudi tega
zmanjkalo. Vsakdo, kdor hoče
kupiti čevlje ali pa obleko, mo-
ra priti trgovcu posebno po-
trdilo, da mu je ta stvar res ne-
obhodno potrebna. Zaradi tega
je cela vrsta krojačev in šivilj
brez posla in so si morali pol-
skati zaslužka drugod. Kljub
takšnim razmeram pa vlada v
Franciji red in ni doslej niti en-
krat prišlo do kakšnega izkoris-
čanja.

Voltaire in njegov nasprotnik

Voltairea je nekoč obiskal
mlad pisatelj, s katerim sta bila
spet. Mladenec je namreč Vol-
tairea večkrat besno napadel,
največ zaradi nevoščljivosti. To
pot mu je prinesel s seboj pam-
flet, v katerem je Voltairea spet
napadel. Bil je tako predrzen,
da mu je pamflet ponudil, naj
ga prebere.

Voltaire je rokopolj vzel in ga
pozorno prebral.

"Vidim, da je vse skupaj pre-
cej na hitro napisano," je napo-
sled rekel. "Če mi dovolite, bi
jaz marsikaj popravil."

Gost je iz radovednosti priki-
mal.

Voltaire je vzel pero, podkre-
pil, kolikor se je dalo, vse ostre-
ne, in naposled rokopolj vrnil
mlademu možu.

"Ne, zdaj je satira dobra in, če
se ne motim, bo zbudila pozor-
nost, mene pa osmešila."

Gost tega ni pričakoval. Vol-
taireova velikiodušnost ga je pre-
senetila. Raztrgal je rokopolj in
ga vrnil v peč. Voltairea pa je
prosil odpustitve.

Pozneje sta postala dobra pri-
jatelja.

Porogljivec Voltaire, ki je
znal biti proti ženskam zmerom
vzuden, je nekoč v družbi trdil,
da še nikoli ni srečal grde žen-
ske. Neka dama v družbi, ki je
imela precej ploščat nos in do-
sti zmisla za humor, mu je de-
jala:

"Poglejte mene in priznajte,
da sem jaz res grda"

"Gospa", je odvrnil Voltaire
prav resno, "kakor vse pripad-
nice ženskega spola, ste tudi vi
angel, ki je padel z neba. Samo
pri vas se je pripetila nesreča,
da ste padli na nos."

Nova skrb

"Čestitam ti! Slišal sem, da si
se te dni oženil in se tako rešil
vseh samskih skrbi!"

"Res je, toda zdaj si šele be-
lim glavno."

"S čim vendar?"

"Premišljam, kako bi se ločil."

Škot v hotelu

"Celo noč nisem nič spal."
"Zakaj ne?"
"Lastnik hotela mi je dejal, da
mi ni treba plačati sobe, če naj-
dem kakšno steno. Iskal sem
je celo noč."

Singapur, mogočna straža Anglije na jugu Azije

Ena najpomembnejših točk, ki
zapira Japoncem pot na jug k
Indiji, je močno utrjeni Singa-
pur. Je to veliko, evropsko
zgrajeno mesto, ki se more me-
riti z vsakim ameriškim vele-
mostom. V vojaškem pogledu je
Singapur izrednega pomena, ves
trgovski promet vzhodne Azije
mora mimo njega na zahod.

Gospodarsko je Singapur naj-
bogatejša središča na jugu Azi-
je. Blago Malajskega otčaja,
Indijskega polotoka in velikega
otoka Bornea, tri četrtine sve-
tovne proizvodnje kositrja, 80%
svetovne produkcije kavčuka,
bogata železna ruda, rezerve
volframa in bauxita, vreli naft-
e na Borneu in Sumatri, vse to
pripada zaledju mogočnega utrje-
nega Singapura ter se v njego-
vih bankah pretvarja v milijarde
zlata.

Danes je Singapur najmoč-
nejša trdnjava vzhodne Azije,
pa tudi najmočnejše utrjena po-
morska točka sveta. Vojna luka,
ki leži obrnjena proti severu, ob-
cesti v prekrasni park Jehora,
je bila odprta 1938, dograjena
torej tik pred evropsko vojno.
Tu se širi ogromna ladjedelnica,
ki lahko gradi v svoji areli vele-
parnike in bojne ladje do veliko-
sti 55.000 ton.

Singapur stražijo izredno moč-
ne utrdbe, posejane z najtežjimi
topovi. Te utrdbe so deloma
nad trgovinsko luko Blankan-
gmat, deloma v zahodnem vsto-
pu na jehorsko cesto, ki vodi v
Changi. Od kadar se je začela
sedanja vojna, so te utrdbe oja-
čene še z lažjimi topovi, razpo-
stavljenimi ob vsaj južni in za-
hodni obali otoka.

Politični položaj v Evropi An-
gležem ni dopustil, da bi imeli
vso južnoazijsko vojno mornari-
co v Singapuru. Toda, tu je še
Amerika, ki budno pazi na vse in
je pripravljena vsak hip za-
sidrati svoje jeklene velikane v
singapurski luki. Močno je pa
tu zastopano angleško letalstvo,
posebno iz Avstralije. V Singa-
puru je tudi vrhovno poveljstvo
vzhodnoazijskega britanskega le-
talstva, vanj so prišle v zadnjem
času številne čete iz Indije, Av-
stralije in Novega Zelandca. Še
leta 1933, je bil tu nastanjen le
en polk, zdaj so štiri najmoder-
nejše opremljene divizije.

Trdnjava Singapur je dejansko
otok. Ozek umetni most ga veže
s cesto in železnico na Brit-
ski Malaji. Iz rizičnih polj tega
polotoka in slankah ravnin pri-
haja živež za 800.000 prebival-
stva. Da zavarujejo dovoz žive-
ža s kopnega, so tam utaborili
močne čete, ki stražijo zaledje
trdnjave proti vsem eventualno-
stim.

Singapur je torej trdnjava
daljnosežnega pomena za angle-
ški imperij. Od nje je odvisno,
ali bo anglosaški svet ostal go-
spodar položaja na jugu Azije,
na vsem velikem prostoru, ki se
vleče od vrhov Himalaje in
Hongkonga tja do Antarktika,
onkraj Avstralije in Novega Ze-
landca. Od nje tudi zavisi, ali bo
japonsko rumeno pleme prodrlo
do vrat Indije in še dalje na
otoko Južnega morja.

Narobe je razumljivo

"Ali že veš, Kovač je shujšal
za petnajst kil?"

"Beži no, ali je nalašč tako
shujšal?"

"Ne, toda slepič si mu operi-
rali."

"Vraga, mar ta stvarca toli-
ko tehta?!"

Prodrsnost

Teta nečaku ogorčeno: "Ne,
ničesar več ne boš dobil od me-
ne! Ze prepoznajo si me napla-
tali! Glej, da izgineš! V bodoče
si zame mrtev!"

Nečak: "No, prav, teta, pa žri-
vuj vsaj sto dinarjev za venec!"

darstvo mora biti nosilec bolj-
ših socialnih razmer. V ta na-
men je potrebno, da se državna
politika naslanja bolj na potrebe
naroda, kakor na prisilne politi-
čne organizacije in zanaša bolj
na smotreno delovanje.
—Del. Politika.

Prizor na norveškem otoku Lofoten po angleški invaziji. V ozadju so skladišča olja v ognju, ki
so ga zanetili Angličani.

(Se nadaljuje.)

Ko pa je stopil v svojo sobo, se je zdrzil. Vojak je ležal zleknjen na istem kanapetu, kjer je stotnik Beaudouin še prejšnji dan prespal več ur; razumel je šele, ko je spoznal ob prvem okretu še drugega vojaka, na preprogi, zavitega v odejo; bil je Jean, ki ga je videl pred bitko. Obadva sta se zdela kakor strta in mrtva. Ni se mudil dalje; šel je v sosednjo, v ženinovo sobo. Na vogalu mize je gorela svetilka sredi drhtečega molčanja; Gilberta, vsa oblečena, se je bila vrgla čez posteljo, očitno v strahu pred kako katastrofo. Spala je zelo mirno, dočim je poleg nje na stolu sedela Henrijeta, glavo povešeno na rob žimnice. Tudi ona je spala; ali bilo je spanje z mukami težkih sanj, in debele solze so ji visele pod trepalnicami. Nekaj hipov jo je gledal; mikalo ga je, da bi zbudil mlado ženo in izvedel kaj po-drobnejšega. Ali je šla v Bazelijs? Ako bi jo vprašal, bi mu nemara lahko povedala, kaj je z njegovo barvarnico. Toda obšlo ga je so-čutje, in hotel se je umakniti, ko se je na pra-gu molče pojavila njegova mati ter mu nami-gnila, da naj gre za njo.

Ko sta šla skozi obednico, je izrazil svoje začudenje.

"Kaj, ali niste legli spat?"

polglasno:

Najprej je odkimala z glavo; nato je dejala "Ne morem spati; sedela sem v naslanjaču poleg polkovnika ... Huda groznica ga je pri-jela, in vsak trenotek se zbudi ter me vpra-šuje ... Jaz mu ne vem česa odgovorjati. Daj, stopi k njemu."

Gospod de Vineuil je bil že zopet zaspal. Na blazini se je komaj razločilo njegovo dolgo rde-če obličje, s katerega so se spuščali brki kakor dvoje snežnih valov. Gospa Delaherche je bi-la zagradila svetilko s časopisom, in ves ta kot se je ogrinjal s polmrakom, dočim je padala polna svetloba na njo, strogo sedečo v naslan-jaču, svetlo povešeno, oči izgubljene v daljo, v tragični zasanjanosti.

"Počakaj", je zamrmrala. "Zdi se, da je sli-šal ... Glej, res se zopet drami."

Zares je polkovnik odprl oči ter jih usta-vil na Delaherche-u, ne da bi premaknil glavo. Spoznal ga je in ga vprašal takoj, z glasom dr-htečim od groznice:

"Končano je, kajne? Predajajo se?"

Tovarnar, ki se je srečal s pogledom matere, se je hotel že zlagati. A čemu? Malodušno je zamahnil z roko:

"Kaj pa hočete, da naj store? Če bi mogli videti, kakšne so ulice po mestu ... General de Wimpfeen se je pravkar podal v pruski gla-vni stan, da se pogodi o pogojih."

Polkovnikove oči so se bile zopet zaprile; dolg drget ga je stresel in iz njegovih ust se je izvila zamolkla tožba:

"O moj Bog, o moj Bog!"

In ne da bi odprl trepalnice, je nadaljeval sunkoma:

"Ah, včeraj bi bili morali storiti, kar sem hotel jaz ... Da, poznal sem ozemlje, pove-dal sem generalu, česa se bojim; a saj tudi nje-ga niso poslušali ... Tam gori nad Saint-Men-ges-om, do Fleigneux-a ... vsi griči zasedeni, armada ovladuje Sedan in je lastnica Sain-talbertake soteske ... Tam čakamo, naše pos-tojanke so nepremagljive, cesta v Mezieres o-stane odprta ..."

Govorica se mu je zmedla, zajecjal je le še nekaj nerazumljivih besed, dočim je slika bit-ke, ki mu jo je rodila groznica, polagoma kop-

nela in izginjala v snu. Spal je; morda je še dalje sanjal o zmagi.

"Ali štabni zdravnik jamči zanj?" je vprašal Delaherche s tihim glasom.

Gospa Delaherche je prikimala z glavo, da. "Vseeno, te rane na nogah so strašne," je po-vzel on. "Zdaj bo moral dolgo ležati, kaj ne?"

To pot je molčala, kakor da se je sama po-greznila v veliko žalost nad porazom. Ona je bila še iz druge dobe, iz tistega starega, vr-lega meščanstva obmejnih pokrajin, ki je bi-lo včasih tako goreče v obrambi svojih mest. V jasnem soju svetilke je njen strogi obraz z ostrim nosom in tenkimi nosnicami razodeval njeno jezo in njeno bolelost, ves tisti notranji u-por, ki ji ni dal spati. Zdaj se je Delaherche začudil osamljenega in polnega strahne tesno-be. Glad ga je popadel iznova z neznošno si-lo, in zazdelo se mu je, da ga le slabost priprav-lja tako ob ves pogum. Po prstih je odšel iz so-be ter se napravil s svečnikom v roki zopet proti kuhinji. A tam je našel le še več žalosti: ognjišče ugaslo, omara prazna, cunje razmeta-ne in vse v neredu, kakor da je hrula burja zla tudi tod in preplasila vso živo veselost jedi in pijače. Najprej je menil, da ne najde niti skor-je kruha, ker so prišli vsi ostanki kruha v ju-ho za lazarjet; nato je našel čisto zadaj v oma-ri fižol od včerajšnjega dne, ki so ga bili po-zabili. In jedel ga je brez mase in kruha, sto-je, ker si ni upal iti gor, da opravi takšno ve-čerjo, in naglo požiraje v tej čemerni kuhinji, ki jo je mala, brleča svetilka strupila z duhom po petroleju.

Ura ni bila mnogo čez deseto, in Delaherche je ostal brez posla, v pričakovanju novice, ali bo predaja vendar že enkrat podpisana. Toda ni ga zapustil nemir in strah, da se borba ute-gne zopet pričiti, ter groza pred rečmi, ki bi se potem godile; govoril ni o njih, a ležalo so mu na prsih kakor težko breme. Ko se je vrnil v svoj kabinet, kjer se Maurice in Jean nista bila ganila, se je zaman poizkušal iztegniti v naslanjaču: spanje ni prišlo, treskanje granat ga je vrglo pokoncu, kakor hitro je začel izgub-ljati zavest. Bila je strašna kanonada današ-njega dne, ki mu je ostala v ušesih; za hip je ves razburjen prislunil, trepetaje pred veli-ko tišino, ki je vladala zdaj okrog njega. Ker ni mogel spati, je rajši vstal ter blodil po tem-nih sobah, ogibaje se tiste, kjer je čula mati pri polkovniku; arepi pogled, s katerim je sle-dila njegovim stopinjam, mu je bil postal na-zadnje mučen. Dvakrat se je vrnil pogledat, ali se Henrijeta ni zbudila, toda ustavil se je spričo obraza svoje žene, ki je bil tako miren. Do dveh zjutraj je hodil tako po stopnicah gor-indol, ne vedoč, kaj naj počne, in ne da bi mu dalo ostati na mestu.

To ni moglo trajati. Delaherche je sklenil, da pojde še enkrat na podprefekturo; saj je ču-til, da mu bo vsak pokoj nemogoč, dokler ne ve ničesar gotovega. Spodaj pa, spričo prena-polnjene ulice, ga je zagrabil obup: nikdar ne bo imel moči, da pride tja in se vrne, sredi teh zaprek, ki so mu že v spominu samem kar lomile ude. Stal je še in se obotavljal, ko je videl, da prihaja štabni zdravnik Bourouche pu-haje in preklinjaje proti njemu.

"Proketo, človek bi skočil iz kože!"

Moral je iti v mestno hišo prosit župana, naj priškrbi kloroforma ter mu ga pošlje, kakor hi-tro napoči dan; njegova zaloga je bila izčr-pana, čakale so ga nujne operacije, in bal se je — tako je dejal — da bo moral mesariti u-boge mrcine, ne da bi jih prej uspal.

(Dalje prihodnjic)

Purica

Napisal Josip Ribičič

Smolnikovim se je uresničil večletni sen: za božične prazni-ke se jim je obetala purica. Ta-kole sredi novembra je bil pred hišo prignat Bosanec ostanek svoje trope puranov in gosti ter zamenjal purico za Janezkovo predlansko obleko. K sreči so barantali za purico v temni ve-ži, da ni Bosanec opazil, kako so Janezkove hlače na zadnji plati hudo pajčolanaste in jopič sumljivo oguljen na komolcih. Bosanec je imel še purana, ki je bil velikan svojega rodu, a je zahteval zanj še Janezkovo zim-sko suknjo. Če bi mu jo Smol-nikov dali, bi moral Janezek prezebat vso zimo. Tako so se odločili za purico. Junaškega purana pa so kupili zgornji, go-spoda iz banke. Oni lahko, saj imajo denarja kot pečka.

"Hudo je shujšana!" je stro-kovnjaško ugotovila Smolnikova tašča, ko so purico prinesli v ku-hinjo in jo položili na tla.

"Za tiste cunje ne bi dobili re-jenega prešiča!" se je namrdnil Smolnik.

"Zakaj pa nismo kupili raje velikega purana?" je vprašal Ja-nezek.

"Zato, ker nimamo toliko de-narja kot zgornji!" je sinčka poučila mati.

"Pa zakaj ga imajo zgornji?"

bi rad vedel sinček.

"Zato, ker ga zgornji lahko do-be, mi pa težko!" zagodrnja oče.

"Kako pa se dobi denar?"

"Z denarjem! Boš že spoznal, ko dorasteš!" odvrne Smolnik in se odpravi s kladivom, žago in žebli, da ogradi za purico po-seben prostor v drvarnici.

Puran in purica ždita že dva dni vsak v svojem kraljestvu. Puran v obširni drvarnici zgornjih, purica v ograjenem prostoru drvarnice spodnjih. Zgornjim je lahko: če jim puran po-nesnaži drva in premog, saj ima-jo služkinjo, ki jim bo vse poče-dila. Spodnji bi morali sami to delo opraviti, za to pa ni časa, da se oba, puran in purica, po-stita že dva dni. Nočeta in noče-ta pokusiti ničesar. Purica čepi na tleh in poveša glavo, puran pa se ogleduje v starem ogleda-lu, niha z glavo, da mu rdeči smrkeli odletava na desno in le-vo, in vpije in razgraja, da gre skozi ušesa. Ne zgornji, ne spod-nji ne vedo, kaj bi ukrenili. Do božiča je še nad mesec dni, in če ne bosta jedla, bosta oba pogini-la od lakote. Pa se domišli mle-karica:

"I, seveda, vajena sta družbe! Dajte oba v en prostor, pa bosta jedla, da bo veselje."

Nasvet je bil dober, puran je dobil družico, purica pa tovari-ša. Prišla sta oba v drvarnico

zgornjih, da se lahko sprehajata po mili volji. Ob mogočnem pu-ranu je bila purica kot pišče ob petelinu. Zgornji in spodnji pa so se zmenili, da ju bodo izme-noma hranili. En dan zgornji, drugi dan spodnji.

"No, da, naj bo!" je zagod-rnjal Smolnik, ko mu je žena po-vedala, kako so se odločili. "Naj-več koristi od tega bodo imeli zgornji!"

"Zakaj?" se čudi Janezek.

"Zato, ker večji puran več po-je. Zdaj se ti bo morda zablaška-lo, kako se z denarjem denar de-la," ga pouči oče.

Mine nekaj dni in k Smol-nikovim pride nova skrb. V družbi purice je pural razvil tak tek, da je sproti pobiral turščico s tal in jo tlačil v svojo goščo. Kadar koli pa se je približala skledi tudi purica, jo je neusmiljeno kavnil po glavi, da se je kar opotekla v najdaljši kot. To je nesporno ugotovila tašča, ki je, zavita v staro volneno ruto, pre-čepela cele ure v drvarnici.

"Hudiča," je zarobantil Smol-nik, "nazadnje bode zgornji zre-dili purana v prašica, naša pura bo pa poginila! Krucitirken!"

"Kar nazaj jo prenesem!" se je odločila tašča. "Pa pitati jo bom začela."

In purica je prišla spet v svoj ograjeni prostor. Smolnikova tašča jo je vsak dan dvakrat pri-nesla v kuhinjo, jo stisnila med

Člani unije Cafeteria Employees ADF piketirajo restavracijo J. R. Thompson Co. v New Yorku.

kolena in ji s prstom potiskala na mleku kuhano koruzo v go-ščo. Ko je prvič opravljala to de-lo, je stala vsa Smolnikova dru-žina v polkrogu okrog nje in ča-kala, kdaj se bo purica zadavila. Pa se ni. Iz dneva v dan je po-stajala debelejša in obilnejša, in nekaj dni pred božičnim veče-rom je bila tako rejena, da se je zibala po kuhinji kakor matro-na. Puran se je bil medtem priv-adil samoti in je tudi pridobi-val na širini, da ga je bilo vese-lje gledati.

In nekega večera se je Smol-nik v postelji odločil: "Jutri ji odrežem glavo!"

"Jutri!" je prikimala žena.

"Kdaj jo bomo pa pojedli?" se je oglasil Janezek v svoji poste-lji.

"Jutra in želedek in srce ter kremplji pa glava—to bo za ju-ho!" odloči tašča, "ostalo čez pol. Polovica pečene purice pride na mizo za božič, druga polovica na sv. Štefana dan."

"Kaj bi ne bilo bolje celo spe-čti?" vprašuje Smolnik.

"Ti kar meni prepušti to!" de tašča in se obrne v postelji na drugo stran.

Vsi obmolknjejo, ker vedo, da zoper odločitev tašče ni leka. Mislil vseh se še dolgo vrte okrog slastne pečenke. Končno le zaspje.

Sredi noči pa se Smolnikova nenadoma zbudi in sune moža v rebra:

"Purica vpilje!"

Smolnik se zbudi, se skloni na postelji in vleče na ušesa. Res začuje že znanje glasove. A ne-kam premočni in preglasni se mu zde. Končno spozna:

"Puran je! Vpilje, baraba, ker ne more do purice, da bi jo spet neusmiljeno kavnil in preganjal iz kota v kot! Kar spi, saj so tudi njemu ure štete!"

Glasovi utihnejo in Smolnikovi vi zaspje spet do jutra. Zjutraj pa morajo vsi iz postelje prej kot običajno. Tašča pripravi skledo z nastrganim kruhom, Smolnik preizkuša ostrino noža s palcem, Janez se pripravlja, kako bo držal purico za noge; Smolnikova pa vzame ključ in se odpravi po purico v drvarnico.

A se kmalu vrne bleda in z izbujujimi očmi:

"Purice ni!"

Smolniku pade nož iz roke. Tašča prevrne skledo. Janezek zazija od začudenja. Smolnikova sede za mizo in si z roko podpre glavo.

"Ukradena! Okno je sneto! Skozi okno so jo odnesli!"

Kakor vihar zdirlja Smolnik skozi vrata in ga dolgo ni nazaj. Ko se vrne, sede tudi on za mi-zo. Duša se mu trga, ko spre-govori:

"Res so jo ukradli! Ponoči so jo. Bog jim greh odpusti, jaz jim ga ne bom, dokler bom živ!"

"Kaj pa puran?" vpraša Jane-zek.

"Puran je v drvarnici. Naj manj osem kil ga cenim. Viditi, sinko," se odtrga iz Smolnika ka-kor dolgo zadržan jok, "zdaj vendar več, kako se dela denari!"

Vsi molče dolgo, dolgo.

Nazadnje si Smolnikova obri-še s predpasnikom solze, vzame smetlišnico in metlo ter se od-pravi v drvarnico, da pomete, kar je še ostalo od ljube purice.

Zloba

"Natakar, prinesite mi, pro-sim, pišče, toda čisto mlado mo-ra biti!"

"Potem bi bilo pač najbolje, da bi naročili jajce."

Izgovor je dober ...

Oče: "Izvedel sem, da si naj-slabši učenec v razredu."

Sin: "Ali morem zato, če je moj prednik zbolel in ga ni v-šolo?"

Zgodba poročnika Jergunova

Ivan Turgenev

Zalo dekle je začelo krčevito, da, skoraj kričeče jokati in se je kakor brez moči naslonilo Kuz-mi Vasiljeviču ob ramo. Zdaj je bil on na vrsti, da postane zme-den. Stal je negibno in je lahko samo tu in tam ponovil: "Pomi-rite se vendar, tak pomirite se!" In pri tem je moral ves čas o-gledovati ozki, venomer se tre-soč hrbet zaskrbljenega dekle-ta.

"Dovolite, da vas spremim," je rekel naposled, ko se je s kazal-cem bežno dotaknil njenega ra-mena. "Tukaj na ulici — saj ra-zumete — to pač ne gre. Pove-ste mi svojo pritožbo in jaz ... kot častnik ... bom seveda za-stavil vse moči ..."

Dekle se je uzrlo vanj, kakor da zdaj prvič opazuje mladega moža, ki jo takorekoč drži v svojih rokah. Bilo ji je, kakor da se sramuje. Še vedno je ihtela, ko je odstopila nekaj korakov stran. Kuzma Vasiljevič je po-novil svoj predlog. Dekle ga je pogledalo skozi lase, ki so bili o-močeni od solz in so ji viseli čez lice. Pogledala ga je od strani (Kuzma Vasiljevič nam je vsa-kokrat, kadar je pripovedoval svojo zgodbo, pripomnil na tem mestu, da ga je njen pogled pre-šinil kakor čevljarški nož; ne-koč je celo poizkušal, da nam sam predoči ta presenetljivi po-gled.) Potem je dekle položilo svojo ročico na roko uslužnega poročnika, posušeno in usločeno kakor presta, in se je podalo v njegovem spremstvu na svoje stanovanje.

Kuzma Vasiljevič svoj živi dan ni mnogo hodil z ženskami, zato izpočetka kar ni vedel, ka-ko naj prične pogovor. Sprem-ljevalka pa mu je brž pomagala, kmajjala je tako zgovorno, pri-čemer je venomer sušila tekoče solzнице. Kmalu je Kuzma Vasi-ljevič vedel, da se dekle imenu-je Emilija Karlovna, da je doma iz Rige in da je prišla v Nikolaj-ev zgolj na obisk k svoji tetki, ki je prav tako iz Rige, in da je njen oče takisto služil pri voja-kih, vendar da je umrl "na pri-sih", da je njena teta imela ru-sko kuharico in sicer zelo dobro in ceneno kuharico, toda brez papirjev, in da je prav ta kuha-riica tisti dan okradla svojo teto najo pa brez sledu izginila. Po-takem, da je torej bilo treba sto-piti na policijo — na policijo ... ampak pri teh besedah se je obu-dil spomin na policijskega pre-dstojnika in na njegovo žalitev — in je dekle iznova zahtevalo. In spet je bil Kuzma Vasiljevič v zadregi, kako naj jo potolaži. Ampak dekle, ki je čudovito na-glo menjalo razpoloženje, se je zdajci ustavilo, mu ponudilo ro-ko in reklo:

"Tu je naše stanovanje!"

Kakor da je čisto vrasla v zemljo, je stala skromna hišica s štirimi okenci, zročimi na ce-sto. Gosto zelenje je zakrivalo notranjost tujim očem, samo iz enega okna se je že svetilo; že je nastopala noč. Pred hišico se je skoraj do iste višine raztezal lesen plot s komaj opazljivimi vrati. Dekle je pristopilo in po-trkalo. Ker so bila vrata zakle-njena, je nejevoljno potrkalo z železnim prstanom na zarjavelo ključavnico. Za plotom je bilo čuti težke korake, kakor da ne-kdo malomarno drsa ponošene copate. Takoj nato je hrebeč glas vprašal nekaj po nemško, česar Kuzma Vasiljevič ni razu-mel: Kot pravi mornariški čast-nik je umel namreč en sam je-zik, ruščino. Dekle je prav tako odgovorilo po nemško; vrata so se le za spoznanje odprla in ko je dekle smuknilo notri, so se vrata zaprla Kuzmi Vasiljevi-

ču pred nosom. Kljub temu je v somraku prijetnega večera opazil postavo debelušne stari-kave ženske z rdečo ruto in z motno brlečo svetilko v roki. Kuzma Vasiljevič je nekaj tren-utkov presenečen in negiben postal na cesti. Ob sami misli, da z njim, s častnikom, ravna-jo tako nevljudno—Kuzma Vasi-ljevič se je pač močno zavedal svo-je veljavnosti—je začutil tolik-šen naval nevolje, da se je pri priči obrnil in se namenil do-mov. Ni pa še odmeril svojih de-set korakov, ko so se vrata spet odprla in se je na pragu pojavi-lo dekle, ki je medtem pač že moglo starki vse došepetati in je zdaj glasno zaklicalo za njim:

"Kam vendar, moj gospod častnik! Prosim, vstopite ven-dar!"

Kuzma Vasiljevič se je neko-liko obotavljal, naposled pa se je vrnil.

Njegova nova znanca, ki jo bomo poslej imenovali Emilijo, ga je vedla skozi vlažno in mračno predsobo v prostrano, toda nizko in nepospravljeno sobo, kjer je ob zadnji steni sta-la velikanska omara, razen te-ga je bil v sobi divan, prevlečen z voščnim platnom. Na steni sta viseli dve že davno natrgani podobli škofov, nad vrati podoba nekega Turka s turbanom. Oma-ri-ce in škatle so stale vse kri-žem, vmes pa osamljeni stoli in slednjič je bila tu stara krvono-ga igralna mizica, na kateri je stala moška čepica poleg čaše, v kateri je še bilo nekaj pijače, nekaj kvasnine! Takoj za Kuzmo Vasiljevičem je vstopila v sobo starka z rdečo ruto, ki jo je bil ugledal pri vratih. Izkazalo se je, da je to prav nečedna Židi-nja z zoprnimi prešičjimi očki in sivkastimi brčicami na gor-nji izprošeni ustnici. Emilija jo je predstavila Kuzmi Vasiljevi-ču: "To je pa moja tetka, ma-dam Frič."

Sicer je bil Kuzma Vasiljevič ob pogledu na starko nekoliko osupel, vendar je storil svojo dolžnost in se je priklonil. Ma-dam Frič ga je pogledala s svo-jimi globoko vgreznjenimi oč-

Tudi res "Ali je januar v znamenju ali v znamenju device?" "Letošnji januar je v zna-nju krušnih kart."

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne.—Cene zmerno, unijsko delo pro-šiti po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. LAWDALE AVENUE CHICAGO, ILL. TEL. ROCKWELL 4904

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člano ali nečlano \$6.00 eno letno naročnino. Ker pa člani plačujejo pri seamenju \$1.20 tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vroška, ro-ka da je list predrag za člano SNPJ. List Prosveta je vsa lastnina gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnili:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list, tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupaj naročen na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega n-stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnin-ke.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrav. države in Kanado \$6.00	Za Ciceru in Chicago je \$7.50
1 tednik in..... 4.80	1 tednik in..... 6.00
2 tednika in..... 3.60	2 tednika in..... 4.50
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in..... 3.00
4 tednike in..... 1.20	4 tednike in..... 1.50
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in..... 1.00

Za Evropo je \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Priloženo polijam naročnino za list Prosveto vsoto \$

1) Ime..... Čl. družina št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sled-članov moje družine:

2)..... Čl. družina št.....

3)..... Čl. družina št.....

4)..... Čl. družina št.....

5)..... Čl. družina št.....

Mesto..... Država.....

Nov naročnik..... Star naročnik.....